
Inteelt
Dierenwelzijn
Lineaire score kaart
Levend Erfgoed
Positieflijst
Vogelgriep
Duurzaamheid
Biodiversiteit
Domesticatie

De vogelgriep- en coronaperikelen hebben ons als kleindierfokkers weinig goeds gebracht.

Dierenwelzijn, positieflijst, raken die ons?

Biodiversiteit, levend erfgoed, toch lichtpuntjes?

De hobby stond al onder druk en is door het uitblijven van shows en ander bijeenkomsten nog meer in zwaar weer gekomen.

Fokkers haken af en rassen worden in hun voortbestaan bedreigd omdat er nog maar een handjevol fokkers over zijn.
Dit terwijl het enthousiasme voor het houden van hobbydieren buiten de rasfokkerij al jaren toeneemt ....

Wie in het verleden blijft hangen; *zal de toekomst missen*

Wat kunnen we doen om het tij te keren?

- Is het showen zoals we dat 125 jaar hebben gedaan wel toekomstbestendig?
- Is showen sowieso nog wel de enige drive?
- Hebben we alternatieven?
- Hoe behouden we onze rassen?
- Waar vinden we nieuwe fokkers?

Agenda

- Inleiding
- Fokcirkels
- Anders keuren
  - Lineaire keurkaart
  - Foto’s
- Conclusies.

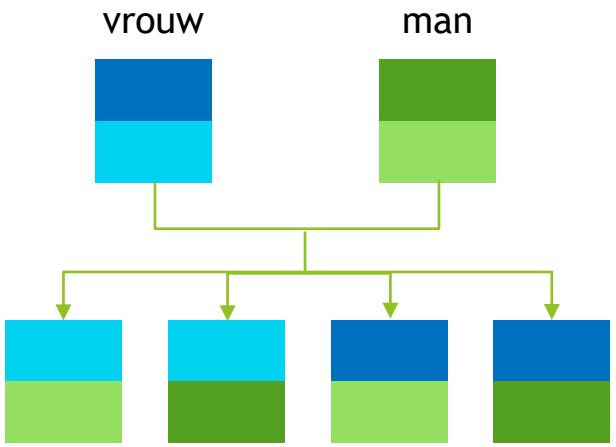
Wat kunnen we doen om het tij te keren?

- Onze hobby, zoals we die al **125 jaar** beoefenen, is vastgelopen
- Argumenten toen om kleindieren te houden niet langer geldig
- Geen shows, geen clubdagen, geen uitwisseling van dieren, nauwelijks aanwas, externe regels over huisvesting, welzijn
- Dalend aantal fokkers drukt rassen naar of onder kritische fokwaardige grens
- Gevaar van verlies diversiteit en inteelttoename
- **Zijn de huidige fokkerij en beoordeling nog wel duurzaam?**

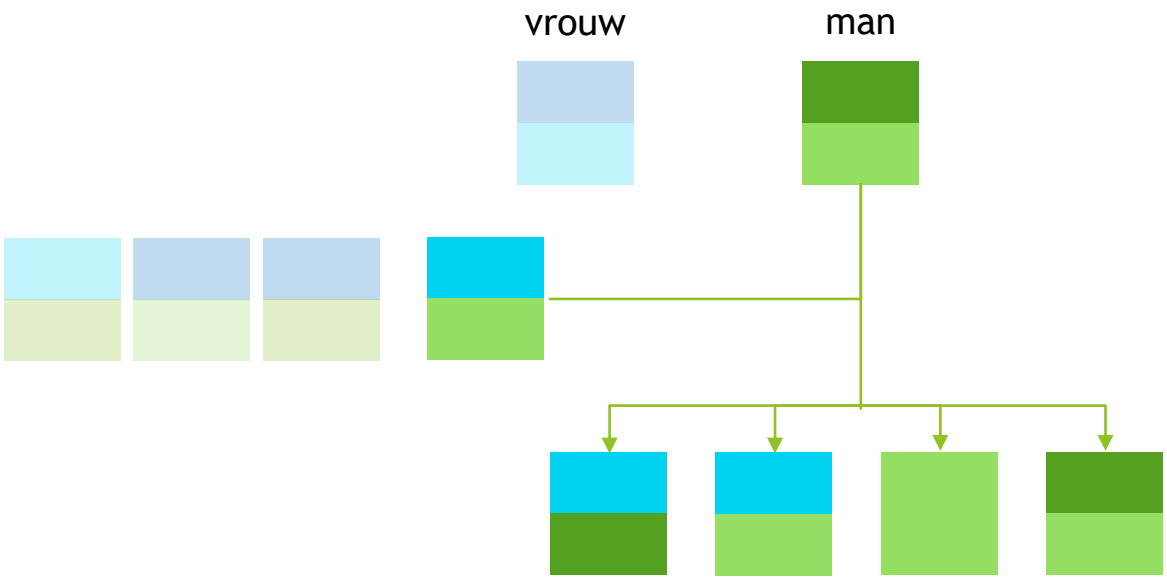
Fokkerij, selectie, inteelt, effectieve populatie

- Wat zijn de consequenties van onze huidige fokkerij voor onze rassen en kleurslagen afgezet tegen een sterk krimpend aantal fokkers
- Staat inteelt op de loer of staat deze al voor de deur of ... Is dat erg?
- Ziekten, afwijkingen, gaat lang goed, totdat …..

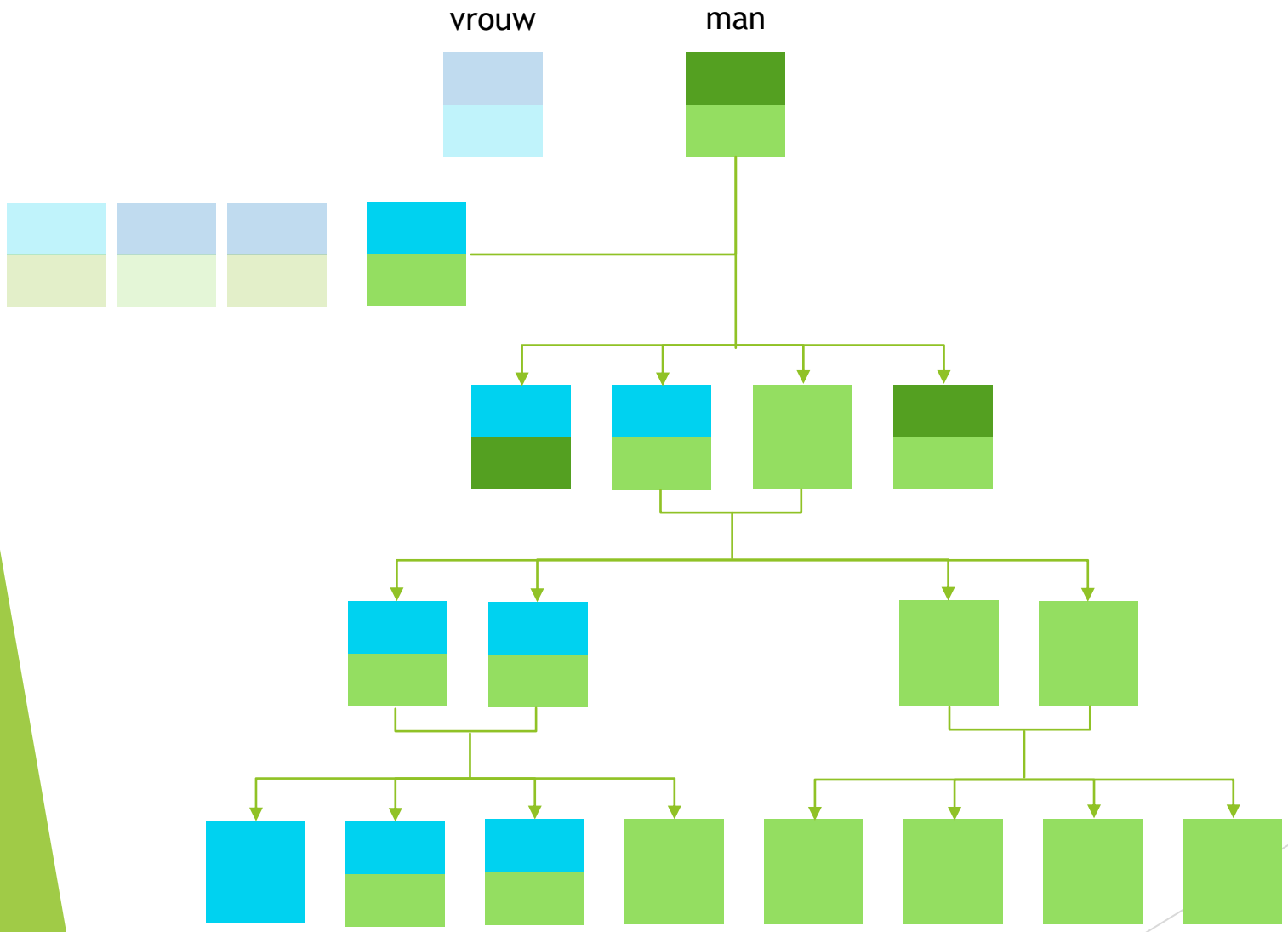
Fokkerij is selectie ...

Fokkerij is selectie ...

Fokkerij is selectie ... je wint en verliest

In vier generaties halvering van kenmerken!

Praktijkvoorbeeld ... Australië

- Voor 1859 werden tamme konijnen meegenomen naar Australië; hun nakomelingen overleefden verwildering niet. Deze dieren misten de genetische variatie die nodig was om zich aan te passen aan het droge en semi-aride klimaat van Australië", aldus professor Francis Jiggins van Cambridge.

- Dat veranderde in 1859 met de komst van 24 konijnen uit het Britse Baltonsborough. Uit genetisch onderzoek bij bijna tweehonderd konijnen uit Australië, Tasmanië, Nieuw-Zeeland, Engeland en Frankrijk blijkt dat de konijneninvasie in Australië, werd veroorzaakt door deze 24 dieren.

Praktijkvoorbeeld ... Australië

- In 1953 liet de Australische regering verschillende met myxomatose besmette konijnen uitzetten in het wild.
  In korte tijd veroorzaakte dit een epidemie op het hele continent.
  In slechts twee jaar tijd daalde het aantal konijnen van 600 miljoen naar 100 miljoen. Het was de eerste keer dat een virus bewust op zo'n grote schaal was ingezet.

Fokken kan / moet anders

- Samenwerking in de fokkerij: fokkers en liefhebbers
- Totaalfokkerij: geborgde uitwisseling van fokdieren
- Herwaardering meerjarige dieren:

  niet jong gaat voor oud

  maar gelijke prijzenschema's voor jonge en overjarige dieren

  Initiatief KLN > jong – jaarling – overjarig >> direct invoeren graag

Duurzaam resultaat:

- minder aanwas noodzakelijk
- behoud diversiteit en reductie inteelt
- waardoor minder selectiedruk.

Hoe werken anderen aan inteeltreductie?

Inteeltreductie door inzet Bloedlijnen en Fokcirkels

Bij het stamboek **Groot Heideschaap** zijn 12 bloedlijnen benoemd;

Jaarlijks worden hiervan 6 lijnen ingezet;

Elke fokker zoekt de vijf beste ramlammeren geboren uit

4- en 5-jarige ooien (constitutie);

Deze gaan naar de fokker die deze rammen het jaar daarop inzet;

De rammen worden op 1,5 jarige leeftijd gekeurd;

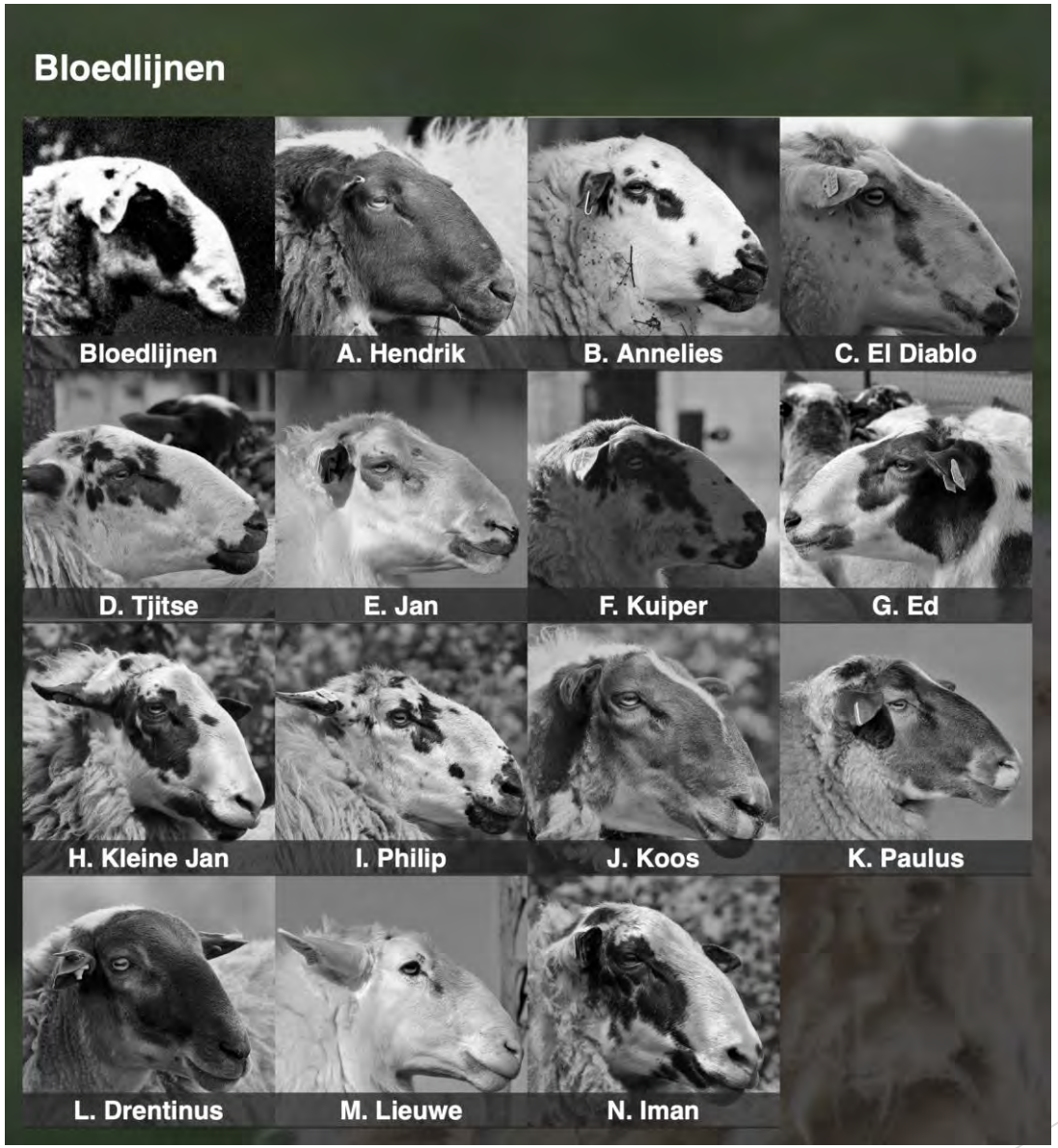
De fokker mag goedgekeurde rammen naar keuze inzetten;

Een ram mag 1 jaar maximaal 40 ooien dekken.

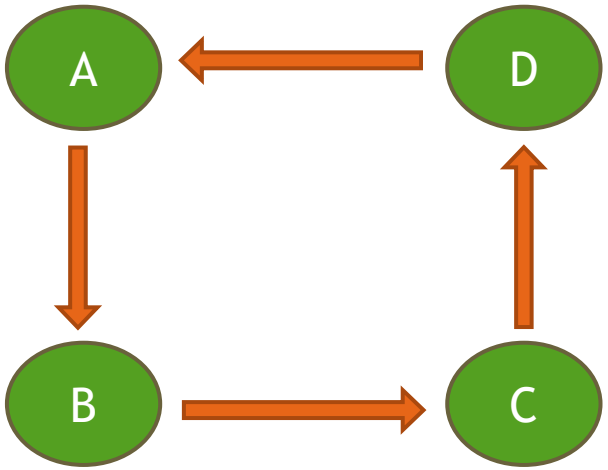
Via het Hulpboek is gefaseerde introductie nieuw bloed mogelijk

Dit roulatiesysteem draagt bij aan een hoge diversiteit binnen de populatie

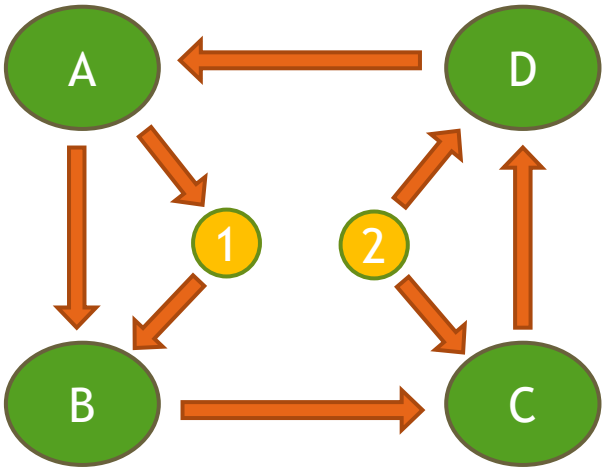
Inteeltreductie door inzet Fokcirkels

Vier voorbeelden van Fokcirkels gericht op Kleindierfokkerij...
... met ruimte voor liefhebbers!

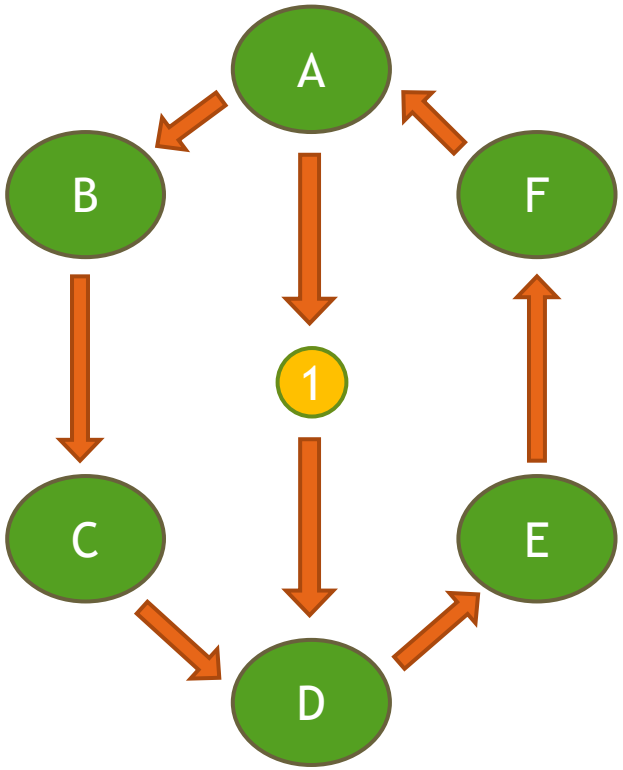

I. Vier fokkers beoordelen en wisselen jaarlijks (overjarige) fokdieren uit.
Elke fokker kan zich specialiseren waardoor de groep profiteert en de inteelt minder snel toeneemt dan bij individuele fokkerij.

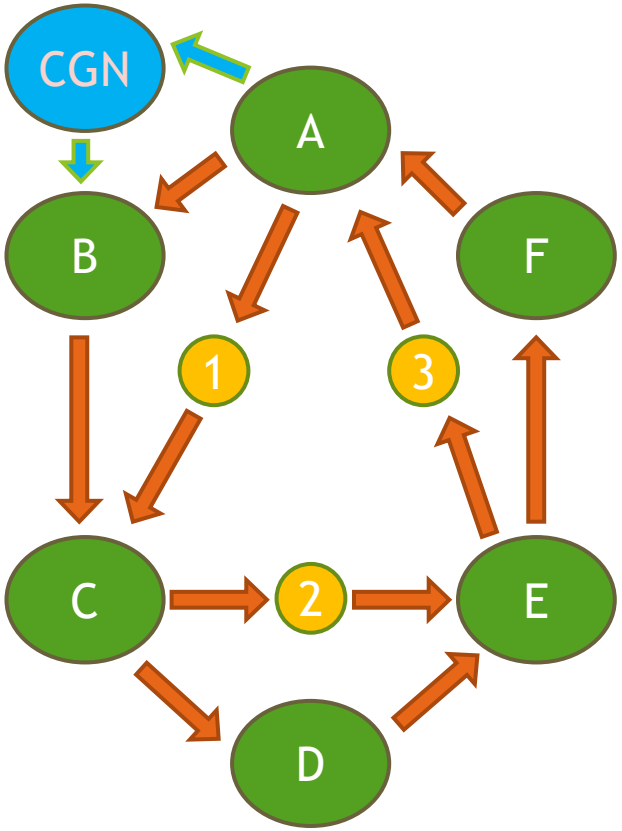

II. Vier fokkers en een of twee liefhebbers beoordelen en wisselen jaarlijks (overjarige) fokdieren uit.
Elke fokker kan zich specialiseren waardoor de groep profiteert en de inteelt minder snel toeneemt dan bij individuele fokkerij.

Vier voorbeelden van Fokcirkels gericht op Kleindierfokkerij...
... met ruimte voor liefhebbers!

III. Zes fokkers en een liefhebber beoordelen en wisselen jaarlijks (overjarige) fokdieren uit.
Fokkers kunnen zich specialiseren waardoor de groep profiteert en de inteelt minder snel toeneemt dan bij individuele fokkerij.

IV. Zes fokkers en meerdere liefhebbers/kinderboerderij beoordelen en wisselen jaarlijks fokdieren uit.
CGN, de genenbank, participeert.
Fokkers kunnen zich specialiseren waardoor de groep profiteert en de inteelt minder snel toeneemt dan bij individuele fokkerij.

Voordelen inzet Fokcirkels

- Reductie inteelt gewaarborgd door uitwisseling dieren
- Fokkers kunnen op kenmerken specialiseren, maar iedereen profiteert
- Gering dierziekterisico; uitwisseling van dieren kan plaatsvinden op veilige momenten met een kleine groep personen
- Geen concurrentiefokkerij, maar ***“Samen op weg naar een U”***
- In te zetten per Ras/Kleurslag:

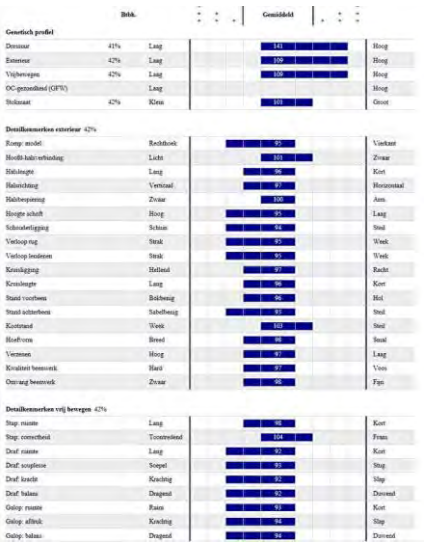
  Voorbeeld: Groot, Kriel, drie kleurslagen. > Minimaal 6 fokcirkels
- “Rascommissaris” rapporteert op jaarvergadering over de genetische status van de raspopulatie.

Anders keuren: Showen of waarderen?

- Bij fokkers thuis dieren waarderen
- Digitaal, of foto’s, dieren vergelijken
- Ruimte voor liefhebbers; vacatures voor deelname
- Bij elkaar in fokkringen, fokzaken bespreken.

Foktechnische waardering bij andere diergroepen

Voorbeeld Triple A – beoordeling rundvee

Triple A werkt met zes codes.

1= melktypisch; 2 = groot; 3 = open; 4 = sterk; 5 = breed en 6 = stijl.

Bij de koe geeft de triple A-code weer wat ze nodig heeft op basis van haar tekortkomingen. Bij de stier geeft de code juist aan welke kwaliteiten het dier zelf heeft en dus kan doorgeven.

Bij kippen?

Type - Bouw – Raskenmerken – Kleur – Tekening – Bevedering

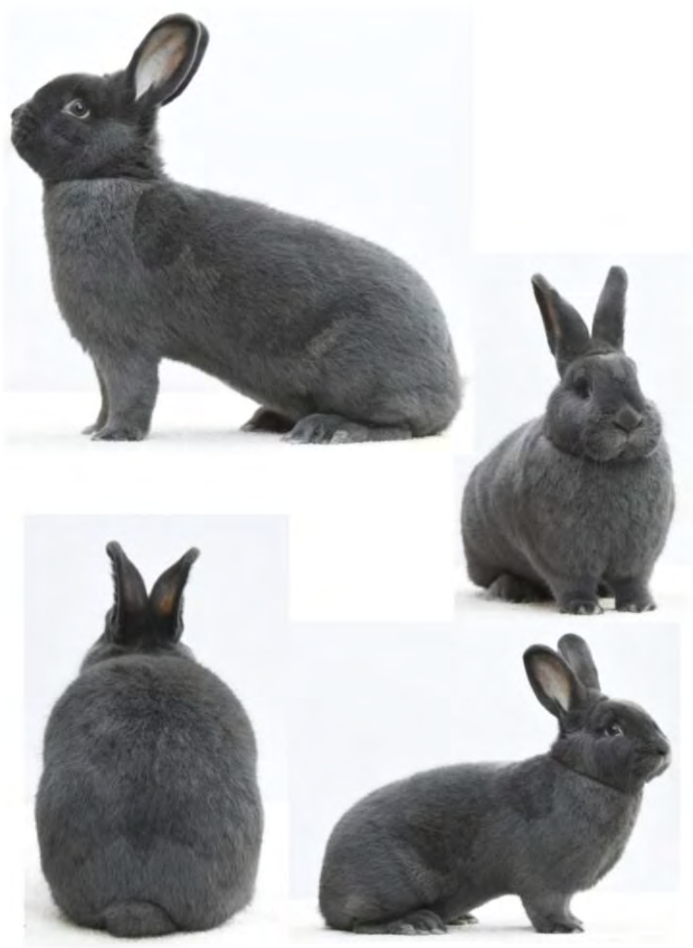

UITLEG TRIPLE-A

Het Triple-A systeem kijkt naar de bouw van koeien (of geiten). Het maakt ruwweg onderscheid tussen scherpe en ronde dieren. De scherpe dieren hebben een melktypische uitstraling (Dairy, type 1), ze zijn vaak hoog gebouwd (Tall, type 2) en hebben veel openheid (Open, type 3). De rondere dieren kenmerken zich door stevige botten (Strong, type 4), gecombineerd met veel breedte en veel eetlust (Smooth, type 5) en attente koppen en meer bot in de achterhand (Style, type 6). Het streven is naar een goede balans tussen melkproductie en de kracht om het vol te houden. De Triple-A-analyseurs bekijken het type van de dieren en geven ze een code van drie cijfers, bijvoorbeeld 3-5-4. Een hele scherpe koe of geit is gebaat bij een stier of bok die meer kracht en rondheid vererft.

Showen of waarderen op Oneto Digitaal?

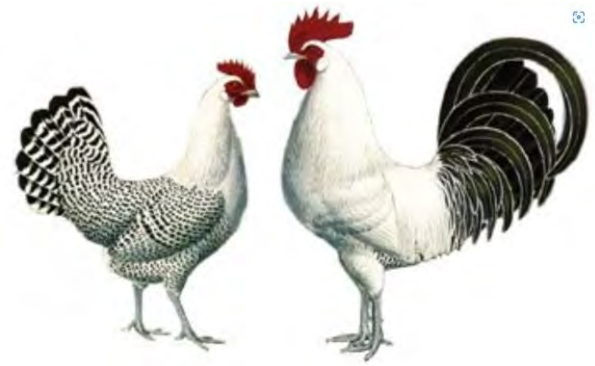
Showen of waarderen?

- Ook voor leken beter te begrijpen
- Niet alleen op shows, maar ook thuis
- Meerwaarde voor de fok meegeven.

Foktechnische waardering?

Informeer de fokker, liefhebber, bezoeker beter!

Kop van de kaart:

Fries Hoen - erkend 1900
Haan Kleurslag: Zilverpel[12] geboren: 2022
Merk: 22-12345-16 NL
Gewicht: 1,4 – 1,6 kg: 1.645 gr

Belangrijkste raskenmerken:
Landhoentype, hoge borst, donker oranje ogen, staande kam, vleugelband bij haan, pelling tarwevormig, blauw beenwerk.

Groot Lotharinger - erkend NL 1907
Ram Kleurslag: Lotharing geboren: 2022
Merk: 22-12345-16 NL
Gewicht: 5,0 – 10,0 kg

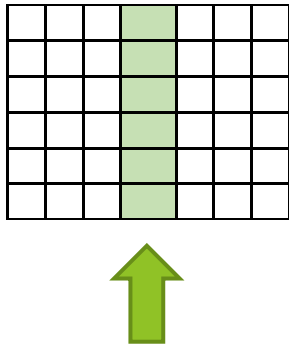
Belangrijkste raskenmerken:
Fors, gerekt type, getekende kop, aalstreep en vlekken op achterhand op witte ondergrond

Foktechnische waardering?

met een lineaire waardering

BOVENBALK

Raskenmerken
Type & bouw
Kop
Bevedering
Kleur en tekening
Welzijn

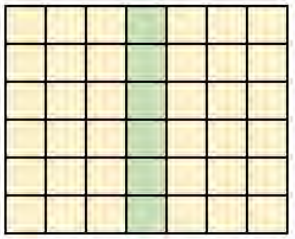
samenvatting

met de afname van het aantal dieren
neemt de behoefte
tot hoge mate van precisering
om een winnaar vast te stellen af.

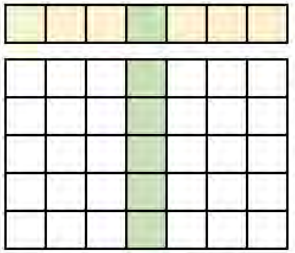
Foktechnische waardering?

SAMENVATTING

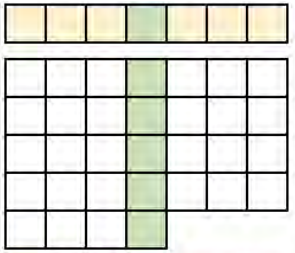
Raskenmerken
Type & bouw
Kop
Bevedering
Kleur en tekening
Welzijn

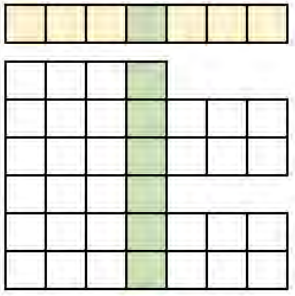
Raskenmerken	Gewenst		
oogkleur	donkeroranje	oranje	zwart
type	licht landhoen	te licht	te zwaar
pelling	tarwe	te fijn	samengesteld
vleugelband	duidelijke rand	absent	te donker
pootkleur	blauw	te licht	te donker

Type & bouw	Gewenst		
type	opgericht landhoentype		
staartdracht		te laag	te steil
vleugeldracht		gekruist	te laag
bouw		te licht	te zwaar
anatomie		afwijkend	correct

Kop & benen			
kamvorm		vorktand	
kamhiel		te hoog	ligt op de nek
oogkleur		te licht	te donker
oren		rood	wit
lellen		te lang	vouw in lel
beenkleur		te licht	te donker

Foktechnische waardering?

meer weten?

Fries Hoen- erkend 1900
Haan Kleurslag: Zilverpel[12] geboren: 2022
Merk: 22-12345-16 NL
Gewicht: 1,4 - 1,6 kg: 1.645 gr

Belangrijkste raskenmerken:
Landhoentype, hoge borst, donker oranje ogen, staande kam, vleugelband bij haan, pelling tarwevormig, blauw beenwerk.

liefhebber / fokker

Raskenmerken
Type & bouw
Kop
Bevedering
Kleur en tekening
Welzijn

samenvatting

Raskenmerken	Gewenst		
oogkleur	donkerbruin	oranje	zwart
type	licht landhoen	te licht	te zwaar
pelling	geblokt	te fijn	samengesteld
vleugelband	duidelijke rand	absent	te donker
pootkleur	blauw	te licht	te donker

raskenmerken

Type & bouw	Gewenst		
type	opgericht landhoentype		
staartdracht		te laag	te steil
vleugeldracht		gekruist	te laag
bouw		te licht	te zwaar
anatomie		afwijkend	correct
Kop & benen			
kamvorm		vorktand	
kamhiel		te hoog	ligt op de nek
oogkleur		te licht	te donker
oren		rood	wit
lellen		te lang	vouw in lel
beenkleur		te licht	te donker
Bevedering			
veerbreedte		te smal	correct
veerbreedte in vleugels		te smal	correct
stand staartpennen		te laag	correct
Kleur en tekening			
M hals- & zadeltekening		getekend	ongetekend
slagpentekening	zwarte binnenvaan	te licht	te donker
vleugelband	duidelijke rand	absent	te donker
staarttekening	sikkelzoming	absent	te breed
V hals		getekend	ongetekend
rugpelling		te fijn	samengesteld
borstpelling		te hoog	ongetekend
pelling vleugeldek		samen	ongetekend
intensiteit pelling		bleek	intensief
vleugeldriehoek		ongetekend	te donker
vleugeltekening		te licht	te donker
staarttekening		eenkleurig	overtekend
Welzijn			
conditie		te licht	te zwaar
gezondheid			
sporen			
Uitsluiting			
reden:			

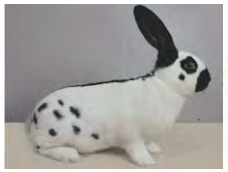
fokker / liefhebber

integratie van de standaard en waardering van het dier.

Foto's completeren het dierdocument

Foktechnische waardering?

meer weten?

Fries Hoen- erkend 1900
Haan Kleurslag: Zilverpel[12] geboren: 2022
Merk: 22-12345-16 NL
Gewicht: 1,4 - 1,6 kg: 1.645 gr

Belangrijkste raskenmerken:
Landhoentype, hoge borst, donker oranje ogen, staande kam, vleugelband bij haan, pelling tarwevormig, blauw beenwerk.

liefhebber / fokker

Raskenmerken
Type & bouw
Kop
Bevedering
Kleur en tekening
Welzijn

samenvatting

Raskenmerken	Gewenst		
oogkleur	donkerbruin	oranje	zwart
type	licht landhoen	te licht	te zwaar
pelling	geblokt	te fijn	samengesteld
vleugelband	duidelijke rand	absent	te donker
pootkleur	blauw	te licht	te donker

raskenmerken

Type & bouw	Gewenst		
type	opgericht landhoentype		
staartdracht		te laag	te steil
vleugeldracht		gekruist	te laag
bouw		te licht	te zwaar
anatomie		afwijkend	correct
Kop & benen			
kamvorm		vorktand	
kamhiel		te hoog	ligt op de nek
oogkleur		te licht	te donker
oren		rood	wit
lellen		te lang	vouw in lel
beenkleur		te licht	te donker
Bevedering			
veerbreedte		te smal	correct
veerbreedte in vleugels		te smal	correct
stand staartpennen		te laag	correct
Kleur en tekening			
M hals- & zadeltekening		getekend	ongetekend
slagpentekening	zwarte binnenvaan	te licht	te donker
vleugelband	duidelijke rand	absent	te donker
staarttekening	sikkelzoming	absent	te breed
V hals		getekend	ongetekend
rugpelling		te fijn	samengesteld
borstpelling		te hoog	ongetekend
pelling vleugeldek		samen	ongetekend
intensiteit pelling		bleek	intensief
vleugeldriehoek		ongetekend	te donker
vleugeltekening		te licht	te donker
staarttekening		eenkleurig	overtekend
Welzijn			
conditie		te licht	te zwaar
gezondheid			
sporen			
Uitsluiting			
reden:			

fokker / liefhebber

integratie van de standaard en waardering van het dier.

Foto's completeren het dierdocument

Voordelen Foktechnische waardering?

- Foktechnische waardering in plaats van beoordeling
- Niet afhankelijk van een keuring, kan door fokkers en/of keurmeesters worden uitgevoerd en/of aangepast
- Progressie in tijd beter te bepalen
- Helpt bij opzetten partnerkeuze, ook te automatiseren
- Bij automatiseren ook bepaling verwantschap
- Geeft aan waar aandachtspunten liggen binnen een ras
- Geeft een dier meerwaarde voor koper en verkoper.

Voordelen Fokcirkel & Foktechnische waardering?

- Niet louter afhankelijk van het reguliere keuringssysteem
- Fokkers helpen elkaar bij het interpreteren en waarderen van dieren
- Dierwelzijn
- Onderling contact met weinig risico en kosten
- Uitkomst vastleggen in fokadministratie
- Inteeltminimalisatie
- Minder dieren fokken, minder selectie; duurzaam, lagere kosten
- CGN kan participeren en fokkers kunnen gebruik maken van de genenbank.

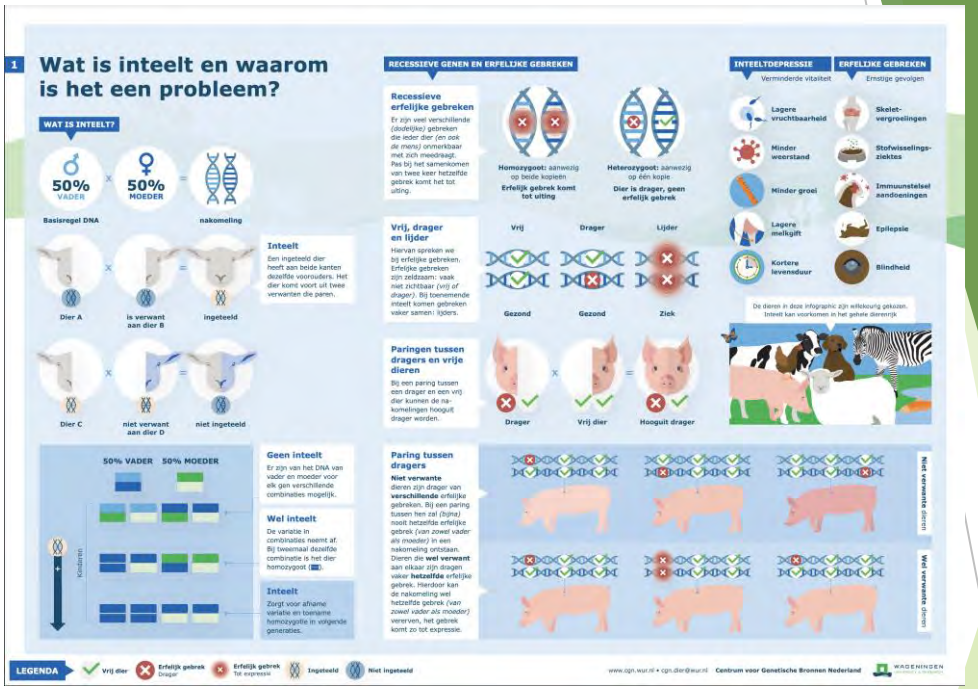
Vervolg

- Een rasvereniging schrijft een aantal fokcirkels uit waaraan zowel fokkers als liefhebbers mee kunnen doen
- Liefhebbers, bijvoorbeeld via de Welkoop route of BoerenVee **“vacatures”** kunnen gevraagd worden mee te doen
- Geïnteresseerden kunnen laagdrempelig meekijken
- (Aspirant) Keurmeesters kunnen praktische raskennis opdoen
- Zo mogelijk afzet van dieren organiseren.

Meer weten ...

https://www.houdenvanhonden.nl/globalassets/rvb_hetfokkenvanrashonden_20121029_01.pdf

https://www.wur.nl/nl/dossiers/dossier/fokken-met-verstand-1.htm

Showen of waarderen?

Geelwitte kriel

Detailgegevens dier

Diergroep: Dwerghoenders
Ras: Friese kriel
Kleur: Geelwitpel
Klasse: Vrouw jong
Registratiekenmerk: 10982

Kop

Staart

Vleugel

Tekening

Poten

Kenmerk

Kenmerk

Aantrekken van nieuwe fokkers gaat moeizaam...

Ze begrijpen onze wereld niet:

- ondoorzichtige beoordelingsmethodiek van in kooien gericht op het **dier als een individu**, niet als beleving van onze dagelijkse liefhebberij en fokkerij.
- De kippenworkshop van de Welkoop/Kasper is een doorslaand succes. Altijd volgeboekt en een totaal ander publiek dan binnen onze sportfokkerij.

Veelal vrouw, jonger en delen de grote interesse voor het houden van kippen, maar niet de wijze waarop.

Conclusies

- Fokcirkels zijn een startpunt
  - Lakenvelder
  - Vorwerk
  - Fries hoen
- Iedereen kan meedoen
- Behoud van levend erfgoed
- Wat is showen?
- Lineair keuren is een andere insteek
- Populatiescan, verschillen, gemiddelde, mediaan, document verwerken
  - Gele Hollander
  - Witte van Hotot

Tijd voor actie

- Spreek ze aan waarom dieren houden zo leuk is!

Nederlandse uilebaard

• rustig, zeldzaam, 150 eieren/jaar

De kans dat je in een doorsnee kippenren de Nederlandse uilebaard aantreft, is bijzonder klein. Hoewel het om een van de oudste Nederlandse kippenrassen gaat, is dit historisch hoen zeldzaam geworden. De opvallendste eigenschap van de uilebaard is de uitgesproken kop, met een sterk ontwikkelde baard en een dikke nek vol veren die de wangen en oren bedekken. De vrij kleine, witte oorlellen zijn niet zichtbaar door de baardvorming. Het kleine plukje veren op de kop en de opstaande neusgaten verraden dat de kip verwant is aan de kuifhoenders. De dubbele hoorntjeskam is nog zo'n opvallend attribuut. Je vindt ze in het zwart, blauw, wit, koekoek, goudzwartgeloverd, zilverzwartgeloverd, geelwitgeloverd en moorkopwit, moorkopgoudgeel en moorkopgoudbruin. Vooral moorkop is geliefd, want het is een kleurslag die alleen bij de uilebaarden voorkomt. Daarbij heeft het een zwarte kop, maar een wit, geel of blauw lichaam. Of het daadwerkelijk ook zo uitpakt, zien de fokkers pas na de derde rui, als het verenkleed volledig ontwikkeld is.

Graag op zichzelf

De staart wordt hoog gedragen en de uilebaard heeft een gestrekte romp die aan de voorkant vrij breed is. De vleugels zijn dan weer ietwat schuin naar beneden gericht. Het is een middelgrote kip. Hanen halen een gewicht van 2 tot 2,5 kilo. De hennetjes zijn een halve kilo lichter. Zij leggen het hele jaar door witte of bruine eieren – zo'n 120 tot 150 per jaar – maar worden niet snel broeds. Uilebaarden zijn graag op zichzelf, al zijn ze met wat geduld redelijk tam te maken. De uilebaard wordt beschouwd als een winterhard, sterk ras. Het ras ontstond vijfhonderd jaar geleden toen ingevoerde kuifhoenders gekruist werden met Nederlandse landhoenders, vooral in het Oostzeegebied. Het waren heel lang zogenaamde herenhoenders. Pachters en boeren mochten ze niet houden, omdat de elite ze liever voor zichzelf hielden om ermee te pronken.

Bijna uitgestorven

Het ras was omstreeks 1900 vrijwel volledig verdwenen, maar werd teruggefokt met rasloze hoenders die soortgelijke eigenschappen vertoonden. Daarbij werd gekeken naar *La Flèche*-hoenders die over de gewenste kamvorm beschikten, en de *Thüringer* die een soortgelijke baard had. De krielvariant werd ontwikkeld in de eerste helft van de vorige eeuw. De Nederlandse uilebaarden kunnen overigens weleens pittig uit de hoek komen. Hoe dan ook houd je goed rekening met de baard, die snel nat en vies kan worden.

> Hoewel het om een van de oudste Nederlandse kippenrassen gaat, is dit historische hoen zeldzaam geworden.

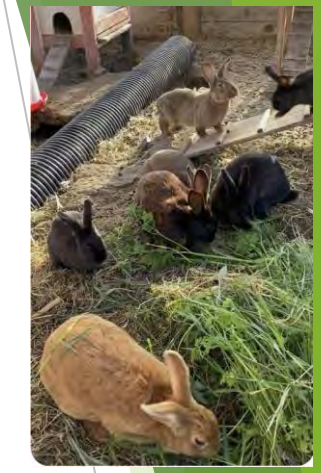
Tijd voor actie

- Spreek ze aan waarom dieren houden zo leuk is!

met dank voor uw aandacht

... een hobby met kansen